

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELENIK

minden pénteken

legalább egy iven

és az egyleti tagoknak
ingyen

küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félre 2 ftal írtat-
hatnak elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és értékek küldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ

(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)

a lap szellemi részét illető küldemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
ezimzendők.

AZ

ERDÉLYI

GAZDASÁGI EGYLET

KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

	széri hirdetéskor							
	1-1	1-3	1-6	1-12	1-24	1-52		
	ft	krft	krft	krft	krft	krft	kr	
1/16 lap	14	36	70	120	200	360		
1/8 "	7	18	35	60	100	180		
1/4 "	3.50	9	17.50	30	50	90		
1/2 "	1.75	4.50	8.75	15	25	45		
3/4 "	.90	2.25	4.40	7.50	12.50	22.50		

Nagyobb hirdetéseknel külön kedvezmények.
Azonkivül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányiszor
a hirdetés megjelenik.
A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni;
menyi helyet igényel a baklódó mellékelt hirdetés
számára.
Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala
és a r. k. Lyceum nyomda központi irodája (fűtér. Te-
leki Domokos-ház.) Mellékletek 5 o. é. ftba számít-
tatnak.

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Levelek a londoni borkiállításról.

(Folytatás.)

A megbeszélendő anyag könnyebb áttekintése végett megtartjuk a felállításnál követett felosztást, a mely szerint következő borterületek különböztet-
tek meg:

a) Douro — b) Traz os Montes; c) Minho d) Beira Alta; e) Beira Baixa; f) Estremadura; g) Alemtejo; h) Algarve.

a) Douro-nak borvidéke a Douro folyamnak két partján elterülve mintegy 35,000 hectarera (mintegy 68,000 hold) terjed ki, átlagos évi termése a hivatalos adatok szerint 400,000 hectoliterre (707,000 akó=3.535,000 veder) tétetik. E borvidéknek borai eddigelé leginkább képezék a kivitelnek tárgyát és pedig annyival inkább, minthogy a Port-bor készítésére is ezek használtattak. Felvirágozását e borvidék az 1756-ban Pombal Marquis által alapított „Companhia geral da agricultura das vinhas do Alto Douro“ nevű kereskedelmi társaságnak köszöni. E társaság az egész borvidékre kiható működésében törvényhozásilag lett bizonyos előjogokkal fölruházva, mely előjogok azonban 1866-ban ismét beszüntettek. Douro-nak borai a nevezett társaság osztályozása értelmében két csoportra osztottak; az egyiket az u. n. első osztályt a kivitelre szánt jelesebb borok képezék; miglen a második osztályba a hazai fogyasztás-

ra szánt borok estek. Az újabb osztályozás azonban a jelességi fokok szerint három osztályt állit fel, melyeknek két elseje kivitelnek tárgyát képezik.

Az e borvidéken termelt 400,000 hectoliterből az első osztályba esik mintegy 100,000 hectoliter (176,700 akó=883,500 veder) a másodikba 150,000 hectoliter, (265,050 akó=1.325,250 veder) ugyanannyi a harmadik osztályba. Eladási árak a szüret-től martius végéig egy-egy 500 litre (mintegy 9 akó=45 veder) tartalmu hordó 1-ső osztályu bor 280 frank; (112 frt ezüst) 2-od osztályu 200 fr. (80 fr. ezüst) 3-ik osztályu bor 120 frank (48 frt ezüst) a 3-ad osztályú bornak jelentékeny része borszesz készítésére használtatik.

Az első osztályu borok között természetesen a főszerepet a „port“ borok játszák, melyeknek jellemzésére elég annyi, hogy azok oly módon készülnek, hogy 4—5 napi erjedés után a mustnak tovább erjedése 12—20%-nyi szesztoldattal elfojtatik. E szesztoldat azután a szükséglet respective az illető kereskedelmi piacz kívánalmai szerint emeltetik. Angliában nem ritkán találni oly portbort is, melynek mes-terkelt tartalma már a 40%-ot haladja meg.

Az országos kiállításban Douroból az első osztályból 120, a másodikból 12, a harmadikból 18 mutatványt találtam és ezek között mindössze csakis egy fehéret. Az első és második osztályba tartozó mutatványok kitünő szép borok, sötét gazdag testtel és fel-

tünően sok tannintartalommal, mely néha a tulfanyarig megy. E fanyarság még inkább ki van fejlődve a 3-ik osztályu boroknál, a hol az néha kissé nagyon is jelentkezik. A kiállított portborok korra nézve egész 1830-ig vihetők vissza, miglen a 2-od és 3-ad osztályu borok mind 1872. évi termésűek.

b) Traz os mentes borvidéke Portugálnak északkeleti szélét képezi, mely földrajzi fekvés kiállított bormutatványaiában is visszatükröződik. Douro boraitól eltérőleg, ezek vékonyak testben, világosak színben, zamatjuk mindazáltal tipikus és szépen fejlődött. A borvidék 1.111,556 hectarenyi (mintegy 1.890,000 holdon) területen mintegy 330,000 hectoliternyi (616,000 akó = 3.080,000 veder) bormennyiséget termel. Az ujbornak ára 500 litre (9 akó = 45 veder) tartalmu hordónál 166 és 66 frank (66 frt és 26 frt ezüst) között variál. A kiállított 35 mutatvány mind 1873. évi termésű, s az abban látható arányok szerint, ezen borvidéken is a vörös bor termelése van nagy tulsulyban. Mindössze 4 igen szép fehérbor-mutatványt találunk az egész gyűjteményben.

c) Minho borvidéke bizonyos tekintetekben még Portugallban is a többiektől egészen elütő specialitást képez. Ez az u. n. vinhos verdes, szószerint fordítva a zöld boroknak, értelmileg véve az éretlen szőlők borának hazája. E borok elnevezésüket onnan nyerték, mert oly szőlőkből készülnek, a melyek vagy nem képesek tökéletesen megérni, vagy természetből fanyarok és savanyuak. Könnyen érthető, hogy az ilyen szőlőknek bora maga is fanyar, savanyu maradván, nem igen esik a kellemes italok sorába. Ha mégis ennek daczára a zöld borok nemcsak Portugallban keresettek, hanem még Braziliát illetőleg is, eléggé nagy kivitelnek tárgyát képezik, ugy ez azért van, mert szesztartalomban a többi portugall boroknál szegényebbek, savanyban ellenben gazdagabbak lévén ama meleg éghajlatokban, mint vizezhető borok becsültetnek nagyra, s minthogy a 713,719 (1.213,322 hold) hectarenyi területen évenként termelt 500,000 hectoliternek (1.133,000 akó = 5.665,000 veder) ára 500 liter (9 akó = 45 veder) után 138 frankot (55 frt ezüstöt) meg nem halad, de a leggyakrabban 80 frankon (32 frt ezüstön) sem megy túl, ezen speciális helyviszonyi tulajdonokat természetesen még a végtelen olcsóság is emeli. A continensen vagy az angol piacon azonban e borok nagyobb szerepet játszani nem hivatottak. A kiállított 56 mutatvány, melyek között csak kettő fehér, mind

1873-ki termésű; tartozunk azonban az igazságnak annak bevallásával, hogy találtunk közöttük néhány igen szép példányt, melyekben a fanyar-savanyiz lehetőleg mitigálva volt, de biz ezek csak kivételek voltak.

d) Beira-Alta borvidéke 1.054,073 hectarenyi (1.792,000 hold) területet képvisel, az azon termelt bornak átlagmennyisége hivatalosan megállapítva nincsen; a hivatalos adatokból mindössze is csak annyit tudhatunk meg, hogy a Dao-mentén, mely a legjelesebb bort adja, évente mintegy 20,000 hectoliter (35,000 akó = 175,000 veder) vörös bor termeltek, mely főleg francia borkereskedők által vásároltatik össze. E vörös borok vékonyak, világosak, édesek és zamatgazdagok, de kevés szesztartalmuak, miglen a fehér borok eléggé testeseknek mutatkoznak. Az eladási árak 170 és 70 frank (68 és 28 frt ezüst) között variálnak. A kiállított 104 mutatvány, melyek között 17 fehér van, mindannyi 1873. évi termésű.

e) Beira-Baixa borvidéke 1.343,600 hectarenyi (2.282,000 hold) területen évente mintegy 600,000 hectoliter (1.060,500 akó = 5.302.500 veder) bort termel, melynek eladási ára 70 és 200 frank (28 és 80 frt ezüst) között ingadoz. E borvidék borai két egészen külön vált jelleget mutatnak fel, mialatt ugyanis a Bairrada vidékének borai nagyon sötét színű vastag borok, Tortotendó környékén ellenkezőleg vékony, édeses, zamat és szeszgazdag borokra találunk, ez utóbbiak Angliában mint lord Wellington kegyelt borai ismertek, ki van állitva 67 mutatvány mindannyi 1873. évi termésű.

f) Estrema d ur á v a l Portugálnak leggazdagabb és nézetünk szerint legjelesebb borvidékéhez értünk, kiterjedése ennek 1.795,786 hectare (3.052,000 hold) évi átlag termése mintegy 950,000 hectoliter (1.20,000 akó = 7.600,000 veder) eladási árai 70 és 250 frank (28 frt és 100 frt ezüst) között variálnak. E kitünő bortermő vidék volt az utolsó években az Oidium-Tuckeri pusztításainak leginkább kitéve s az ez ellen használt ellenszernek, a kénnek nyomai a fiatal borokon még ma is kellemetlenül észlelhetők. E viszatetsző kéniz a bornak tovább fejlődésével elvész ugyan, de a fiatal mutatványok megítélését vajmi nagyon nehezíti. Portugállnak tán egy borvidéke sem oly gazdag válfajokban mint Estremadura. Ha csak a legkiválóbb typosokra szoritkozunk is 26 számot lehet megkülönböztetünk. Legnevezetesebbek ezek között

mint fehér borok a Bucellas és Carcavellos, különösen az első, a melyet a francia Sauterne-hez közel eső ízével bátran lehet Portugall legjelesebb legfinomabb fehér borának tekinteni; a Carcavellos vastagabb és erősebb annál, de íz és zamatban szintén kitünő bor. A vörös borok között első helyen áll a Collares, mely vékony testével és gyönyörű zamatjával a könnyű vörös borok sorában kiváló helyet foglal el, kevésbé finomak, de annál gazdagabbak test és színben Torres Vedras környékének borai, melyek eddigelé főleg a helyi szükségletek fedezésére szolgálnak. Meg kell még itt külön említenünk Cartaox-nak kitünő borait, valamint a Setubal és Mafra környékén termelt muscatborokat. A kiállított 263 mutató között 71 fehér számot találunk, tehát többet mint az egész többi gyűjteményben.

g) Alemtejo kiterjedése 2.441,077 hectare (4.150,000 hold) évi termése 325,000 hectoliter (568,000 akó=2.840,000 veder) eladási árai 90 franc-tól 170-ig (36—68 frt ezüst). E vidék borai csak azóta kezdtek névre szert tenni, mióta az estremadurai borok az Oidium nyomása alatt maradoztak el. Az itt termelt borok kitünő anyagot képviselnek, nevezetesen az egész portugall kiállításnak legszebb vörös borát itt találtam, de a borok kezelése még sok kívánni valót hágy fenn. A kiállított 64 mutató között első helyre Lecoq Joao José 1873-i vörös borát tesszük, mely kitünő zamatjával és rendkívül olcsó árával (egy akó mintegy 13 frt) minden concurrentiát előre lehetlenné tesz. — Végül.

h) Algarve borai minőség tekintetében Madeira, Xeres és Malaga jeles termékeivel versenyeznének, ha a kezelés tekintetében nem volnának annyira hátra, mindazáltal így is igen szép borok azok, melyek 90 és 170 frank (36 és 68 frt ezüst) közt ingadozó csekély árak mellett kétségkívül nagy versenyképességgel bírnak. A vidék kiterjedése 485,835 hectare (826,000 hold) átlag termése 90,000 hectoliter (150,000 akó=750,000 veder) ki van állítva 27 mutató; egynek kivételével mindannyi 1873 évi termésű.

Nagyjából így átfutván a portugall kiállítást, befejezésül még csak egyet. E borok bármennyire is képviseljenek valóban kitünő anyagot, ma még távolról sem állanak ott, hol a komoly versenyképesség kezdődik. A mi mutatókat láttunk, azok nagyobbbrészt még igen sok iskolázást, még igen sok művelést szüségelnek, a mit pedig iskolázva találtunk, az várakozásunknak kevés kivétellel éppen nem felelt

meg. A mesterséges szeszezés nem azaz iskola, a mit ily nemes anyagnál kívánnánk. Egyébként remélhető, hogy e kiállítás a portugall borkezelésre nézve forduló pontot képez. A kormány egyszerű iniciatívája által a természetes tiszta színboroknak versenyképességére rá irányoztatott a figyelem s a vezénylő férfiak egyénisége a legnagyobb reményekre jogosít. Ha a jelen collectió egybeállításánál a kitűzött elvet minden consequentiáival szigorun keresztülvinni még nem lehetett, úgy nem szabad felednünk, hogy a portugall kormány idő rövidege folytán e kiállításra nem készülhetvén, a meglévő anyagot úgy kelle elhoznia a mint azt éppen találta. Gyűjteménye még így is elég okot szolgáltatott a versenytársaknak a komoly gondolkodásra. (Folyt. következik.)

Bartha Schiefner Gyula.

Gazdasági szemle a bécsi közkiállításon.

(Folytatás.)

4. fejezet: A SERTÉSTENYÉSZTÉS.

1868-tól 1871-ig kissé kedvezőbb szellő lengette mezőgazdaságunk hajójának vitorláját, már-már hinni kezdték a gazdák, hogy jobb révpartra érnek, középszerű hozam, de jó árak; 1870- és 1871-ben a gyapju keresettsége, amaz élénkebb mozgalom a szarvasmarhatenyésztés terén és 40—60 ftos ár 11—12 hónapos jó sülőd páráért, azt engedte reménylenünk, hogy talán jobb jövőre virradunk. Eme várakozásunk nem teljesedett, növénytermelésünk legtöbb ágait csapások érték, oly csapások, melyek egész alapunkat megvázkódtták.

Ama csapások, melyek gabnatermelésünket sujtották, kihatottak az állattenyésztésre is, hatottak különösen azon tenyészágra, melyre a legtöbb szorgalmat fordítottuk az utóbbi időben, melynél fáradozásunkat szép siker követte, értem a sertéstenyésztést.

Sertéstenyésztésünkre különösen az utolsó három év mostoha volt, tengeri terméseink hiúsulása ezt a tenyészágot nagyon sujtotta, a hizlaló — mert vesztett — nem mert vásárolni és ha vásárolt is, oly csekély árt fizethetett csak, hogy ezáltal a tenyésztő gazdának az állatjaira fordított költségei meg nem térültek.

De miért csalódott a hizlaló? Ő azt hitte a magas tengeri árak nasonlóan nagy szalonnaáraknak vetik majd meg alapját és? — jött az amerikai Porkpaker! A mi hizlalónk 32 kr.-jával termelte a szalonna fontját, az amerikai itt helyben nálunk 30—31-ért árulta, például Debreczenben concurrált az odavaló hentessel és ezen időben azon eset adta elő magát, hogy a hus a szalonnával egyáruvá lön, sőt az is megtörtént, hogy a hus a szalonna ára fölé emelkedett, a mit jelenleg is tapasztalunk.

Árulta volna hentesünk a húst, de akkor csudálko-

zott, hogy hazai fajta sertésünk, melyről oly kitünő izű és szép minőségű szalonna hásad, mily módon adja a hust. Tehát mily módon, talán nem jó a hus színe, kemény rostos, vagy izét illetőleg áll más idegen sertések husa mögött? Korántsem, hazai sertésünk husa kitünő, színe a borjú-hus fehérségével vetekedik, de jól süthető és peccsenyének, vagy füstölve megehető — még ösztövré hus is kevés van benne. A mi sertésünkben már hizás kezdetétől a súlygyapodáshoz aránylag a hus fogy, a zsír pedig ennek rovására is növekszik és a hus legnagyobb része, mi róla kerül, a kistövikesen is sem felette nagy, sőt inkább csekélynek mondható sódarokon kívül, jobbra kolbászba való, ezt pedig kevésbé keresik.

Sajnosan győződött meg a hizláló és általa a gazda, hogy a mi sertésünk tisztán zsír sertés és különösen a tenyésztő felvilágosodhatott, hogy ez csupán kedvező kereskedelmi viszonyok alakulásakor hoz nagy hasznot.

Azon tenyésztők és gazdák, kik nem csupán falujuk temploma tornyából néztek körül, hanem a kik elmentek messzebbre is, mint hová ez a torony látszik, kik Európa nagyobb állatpiacait meglátogatván, ez által az iméntiek-nél bizonyára nagyobb és tisztább látkört nyertek, velünk együtt elfogják mondhatni: mi nem csupán egyéb tenyészágakban, hanem ott is, hol legtöbbször haladtunk sertés-tenyésztésünkben épp a haladás miatt, nagy átalányban tulajdonoson egyoldalúak vagyunk, zsírsertésünk egyedül s általános tenyésztése által, saját magunknak csinálunk concurrentiát, ez egyoldalúságnak és az utóbb elmondottnak tulajdonítható, hogy csakis egyes években, ha a zsirt illető nagyon ingadozó kereskedelmi conjuncturák jól alakulnak, vár reánk nagy haszon, hátha ezek be nem következnek? — akkor — első künk az állattenyésztéstől és karjaiba dőlünk a régi kedvesnek, alap nélkül hazardirozunk, üzzük a szerencse játékot, melynek neve rabló-gazdaság, elve: buza, repce. Az utóbb említett terményekből való jövedelemmel némitjük a lelkiismeretet, melynek neve mezőgazdasági egyensúly, sőt mint az olasz brávó talán kis mesterséges trággyával, a viaszgyertyaként, melyet az védszentje oltárára büneinek bocsánata végett áldoz, mi is ily módon engesztelni óhajtjuk Ceres haragját.

Az európai állatkereskedés — melynek forgalmába vaspálya hálózatunk folytán belé jutottunk, conjuncturáinak meg nem figyelése, gazdasági üzletünk vezetésénél gyakran igen is szembe tűnik; szembe tűnik továbbá még hogy e mellett az állattenyésztésnek ezen conjuncturáknak megfelelő változtatásán — talán üzleti intelligencia hiánya miatt, talán figyelmetlenség folytán nem fáradozunk. Saját előnyünket tekintve az eddigi módon változtatni szükséges és épp a fent említett tenyészágat illetőleg, mindent el kell követnünk, hogy az abból való jövedelmünk ne ingadozzék, hogy az a nagy átlagot tekintve megszilárduljon és ezt csak úgy érjük el, ha a létező hiányokat kitöltjük, ha az eddigi mulasztásokat lehetőleg gyorsan kettőztetett szorgalommal helyrehozzuk.

A sertésenyésztés iránt mindig érdeklődtünk, ismer-

tük az Európában tenyésztett nevezetesebb fajtákat, de nem volt újabb időben alkalmunk ezen fajtákat egymásmellé állítva összehasonlítólag tanulmányozhatni, azért várva vártuk a kedvező alkalmat látkörünk bővítésére és örültünk, hogy ezt majdan a sertést illetőleg a bécsi világtárlaton megtehetjük.

Junius 2-án a jury összegyűlt; megalakult ennek tagjaiból a három szakasz, melyből az első a kiállított szarvasmarhákat, a második a kiállított juhokat a harmadik pedig a kiállított sertéseket bírálta; mi mind a három sectiotagjaival érintkeztünk, a véleményekről, az egyes szakaszok előadói által elég terjedelmesen értesültünk; ezekből, továbbá saját vizsgálódásainkból eredőleg szólunk tehát és észleleteinket — úgy ezek alapján nem mely tekintetben hazai tenyészirányunk módosítására vonatkozó szerény nézetünket, ezekből kiindulva adhatjuk elő.

A bécsi nemzetközi állatkiállításon összesen 278 számai sertés lett

	bejelentve:	ezekből érkezett:
Angliából	24—sz.	—23
Olaszországból	8— ”	— 2
Németországból	72— ”	—59
Ausztriából	48— ”	—32
Magyarországból	125— ”	—44
Oroszországból	1— ”	—

Összesen 278 drb. Összesen 160 drb.

Ha csoportokra, jobban mondva fajtacsoportokra osztanánk a Bécsben kiállított sertéseket, azt mondhatnánk, voltak:

kis fülű tisztavérűek

kondorszörűek

keresztezés terményei és

angol tenyész fajták, melyek tudvalevőleg megszilárdult tenyésztermények és nagyon helyesen a magasabb mezőgazdasági cultura állatainak mondhatók.

Ország	Kondor sertésfajták	Nyugoti tenyészfajták			Keresztezésből eredettek	Összesen
		nagy	közép	kicsi		
Anglia	—	5	4	2	12	23
Olaszország	—	—	—	—	—	2
Németország	—	9	18	4	28	59
Ausztria	—	13	13	4	2	32
Magyaror.	31	—	—	—	—	13
Összeg	31	27	35	10	42	160

A kisfülűek közül azon fajta volt kiállítva, mely az angol tenyészsertések egynémelyikével mint alakító vér szintén némi szerepet játszott, értjük itt a nápolyi fajtát.

Az angol tenyésztő a nápolyi vért (törtben) arra használta, hogy egyes gazdaságok viszonyainak megfelelőbb testet neveljen saját hazai nagyfülű sertéseiből, továbbá hogy — mint a mi hizlálónk fejezi ki magát „frissességét a hizásnál” gyarapítsa.

Ez nápolyi vérkeveréssel megkíséreltetett, de különösen a chinai vérkeverések által — mint a fényes eredmények mutatják, teljesen sikerült.

Visszatérve a nápolyi sertés leírására, elmondhatjuk, hogy ennek teste kicsi, csontjai igen finomak, bőre kopasz és fényesen fekete, nagyságát illetőleg — teljesen kinőtt állapotát értve, — honi sertésünknek jóvalmögötte áll, t. i. hosszmerete tarkótól mérve a 78 cmrt (2' 6") nem igen haladja meg.

A nápolyi sertés 6—8 malacot ellik és malacot azért nehezebb véle neveltetni, mert mihelyt jobban étetik bizni kezd és elzüllik. Hízékonysága és ezzel kapcsolatban étkezése nagy és értékesítését illetőleg nem egészen mese az, miszerint a jó nápolyi sertés még a trágya dombon is megél. Husa nem kiváló, zsirja olajosabb hazai sertésünkénél.

A nagyfülü tisztavérűek nem voltak képviselve.

A nem egészen tisztavérű nagyfülűek (*sus scrofa merotis*) közül, mely fajtában egy bizonyos tört a kondor sertés (*sus scrofa crista*) véréből okvetetlen van, azon fajta melyet sok magyar gazda kiveszettnek vél és örömmel látunk, hogy ezen fajta, melyre szerény nézetünk szerint hazánkban még fontos feladat vár honunk egyik derék tenyésztője által bemutatott, a tenyésztő Tisza László ur, a fajta pedig, melyet a maga eredetiségében mi is ásatagnak tartottunk már, a szalontai volt; leírásunk befejezése előtt, még ezen sertésre vissza fogunk térni.

Hiába kerestük a bajor, a mecklenburgi és más német hussertéseket, ezek tenyésztői valószínűleg tiszta vérrel már nem nagy számban rendelkeznek és kaczérokodván Anglia tenyészirányival, ezen ország ez irányu tenyészterményeivel, még nem versenyezhetvén a kiállításon, bizonyára csak néző közönségként szerepeltek.

Áttérünk tehát a kondorsertésre, a mi honi sertésünkre, melyet neve után mangolicza, a mongolok sátrai mellől származtat egy némely író. Ezen sertéssel — már azért is, mert soraink kezdetén látszólag kissé ellene nyilatkoztunk, most hosszasan kell foglalkoznunk, hogy megmutassuk, miszerint nem hogy ellenségei nem vagyunk, hanem mennyire pártoljuk, elkerülhetetlenül szükségesnek tartjuk tenyésztését, és — csupán az ország-szerte általánosan való tenyésztésének nem vagyunk meleg barátjai.

Tudvalevőleg honi sertéseink két csoportba oszthatók: tisztavérűekre és olyanokra, melyekben bizonyos mennyiségű kondor vér van csupán; ez utóbbiak inkább a Duna jobbpartjától nyugotra, a tisztavérű kondor sertések pedig nemesített minőségben a Tisza balpartjától keletre tenyésztetnek.

A tudunai vidék sertésenyésztése a bécsi kiállításon gyéren volt képviselve, a Bakony nem is pályázott, az oda való tenyészetek hiányoztak és még a Somogyból is csupán a kis jenői törzsből eredtek állítottak ki.

A tiszántuli vidék már többet mutatott, de örömmel láttuk Erdély szép képviseltetését mit okvetlenül ezen tenyészág lendületének tekinthetünk.

Azt mondtuk fentebb, hogy a Tiszántuli vidék többet mutatott be, mint a Dunántul, az igaz; de nézetünk szerint azért még korántsem mutatott eleget és látszott, hogy a vidéki kiállítási bizottmányok, nem fogván fel teljesen feladatuk fontosságát, nem hatottak kellően, mert ha a tenyésztő jobban sarkaltatik, ha világossá tétetik előtte — egyrészt tenyészállatai eladhatására, másrészt hizlalni való áruira nézve milyen hasznos, ha tenyészete egy világtárlaton accredítőztatik a Tiszántul is, melynek nézetünk szerint a jövőben is az eddigi tenyészirányt kell ápolni, az ő sertéseivel — mert a nemes mangalicza csakugyan ezen vidék tenyészterménye, inkább gazdagíthatta volna a bécsi sertéskiállítás magyar részletét.

A Tiszántulon két mangalicza fajta tenyésztetik t. i. a fehér és fekete, a fehéreket tenyésztők közül — mert talán nem haladt — meglehet, maradt az utolsó években, távol tartotta magát Kis Jenő, hol ezen sertésenyésztési irány született; de onnét eredő tenyészetek szépen képviselve voltak, és a legszebb hizott sertés is egy Kis Jenőről eredő nyájából — a mezőhegyesiből került ki, kiállítója Deutsch Bernát hizláló volt.

A babér azonban szerény nézetünk szerint okvetlenül Okány sertését illetve és Schwarz ur bizonyára nagyon is érdemelten vette azon jutalmat, mely neki osztott.

Schwarz ur sertése erős, de nem goromba, feje helyes, marban széles, háta jó, elegendően mély, a törzs hosszúságát tekintve pedig, a haladás félreismerhetetlen. A lábak rövidek, erősek, egyszóval jól alakultak, de egymástól kissé távolabb állhatnának, azaz a törzs kereszt mérete — a dongáság még nem kifogástalan.

Hogy a Schwarz-féle sertés végtagjai elég erősek, azt azért merjük állítani, mert volt alkalom elég, hol ilyen törzsű teljes nehézre hizott állatokat láttunk és a láb — különösen ott, hol leginkább baj szokott lenni, csüdben jól bírta a roppant nehéz testet.

A bécsi kiállítás tehát bebizonyítja azt, mit előtte több ízben hangoztattunk, t. i. hogy az okányi sertés azon szőke sertések egyike, melyek az elterjesztést hazánkban nagyon, de nagyon megérdemlik.

Minthogy éppen a terjesztendő sertésekről szólunk, megfogja a tisztelt olvasó engedni, hogy ezen pontnál még kevésbé időzzünk.

Hazánkban vannak olyan vidékei — még pedig meglehetősen számban, melyek a fentebb említett nehéz sertések tenyésztésére nem elég alkalmasak, a népnek azonban itt is kell sertés, a gazdák itt is szeretnének sertést tenyészteni vagy tartani. — Ezen vidékre edzett, mozgékony és a sanyaruságot is tűrni tudó sertés kell; ez kevésbé leendő messze távolba terjeszkedő kereskedés tárgya, hanem inkább a helyi fogyasztást elégíti ki.

Ilyen sertés nem volt képviselve a kiállításon és valóban sajnáltuk, hogy egy ilyen viszonyok közt bizonyára nagyon alkalmas állat, melyet Debreczenben volt alkalmunk látni hizóban és melynek a fent említett viszonyok-

kal bíró vidékeken való terjesztését szintén ajánlhatjuk: a Bereczky-féle sertés nem mutatott be.

Báró Wodianeren kívül Komjáthról — szintén hiányzottak a kitünő nehéz fekete és feckskehasu mangoliczák és kár, hogy Szunyog Albert Esztárról, Jurenák Ede, Gróf Zichy Ferencz Érdioszegről sat. távol maradtak és így nem lehetett ezek és a fekete angol tenyészfajták között összehasonlításokat tenni, pedig ez ránk magyar tenyésztőkre már nagyon is fontossá vált és alább, ha az angol sertések leírására áttérünk, még leszünk bátrak ezek és a velők való keresztezéseket illetőleg nézeteinket tolmácsolni.

Mielőtt az angol sertésekre áttérnénk, még a hussertésekre általánosságban van néhány észrevételünk.

A hussertések tenyésztése olyan gazdák által, kik az említett nagyobb látkörrel bírnak, megkezdett hazánkban és — vagy egy — azt mondhatjuk majdnem ásataggá lett régi hazai fajtánk tenyésztése kezdetett meg újból, vagy pedig Európa éjszaknyugoti részéből importáltatott a hustertermelés céljának megfelelőbb sertés.

A régi hazai fajta a szalontai és kellően megemlékeztünk annak egyik tenyésztőjéről, hibája ennek, hogy a kelletinél gorombább és fejlődését illetőleg, de talán javulását tekintve is lassu.

A hustertermelés céljából Németországból importált sertést azon névvel nevezzük, mely alatt nálunk már egyik másik gazda ismeri t. i. a mecklenburgi; mi ugyan egy különös mecklenburgi fajtát nem ismerünk, de leírása után azt hisszük, hogy ez azon nagyfülű sertés, melyet Éjszak-Németországban „Marsch-schwein“-nak hívnak.

A mecklenburgiak nevezett sertések túl a Tisza vidékének, mint értesültünk, két tenyésztője által hozattak, tenyésztése ezen fajtának miként sikerült nem tudjuk, de azt gyanítjuk, hogy az eredmény nem lehetett felette fényes, mert — senkit sem találtunk, ki azt ismerné. Meglehet, hogy ez utóbb mondott — csalódás, meglehet ezen tenyészkesérlet eredménye igen is jó, hogy az illető azonban tenyészteből a lehető legnagyobb hasznót huzza, hogy a tenyészeredmény valóban fényessé váljék jövedelmezés tekintetében, tenyészallat eladásra kellene dolgozni és ez csak úgy érthetik el, ha a mecklenburgiak gazdaközönségünkkel megismertetnek. Talán hasznos — de bizonyára érdekes lenne tehát, ha a mecklenburgi sertésfajta tisztelt tenyésztői az eredményeket, akár pozitív, akár negatív módon nyilvánulnának is — közzé tenni szivesek lennének, hogy mi ezekből okulhatnánk.

Miután az európai nagyfülű sertések egyik fajtája felemlítettett elsorolunk még néhányat, melyek ezen irányt talán az iméntinél jobban képviselik, melyek azonban hazánkban még nem igen ismeretesek és a bécsi kiállításon sem lettek bemutatva. Ilyen például a Champagneban honos fajta, mely mint hussertés Németországban kitünő sikerrel tenyésztetik; ilyen a reánk nézve talán szintén némi fontossággal bíró — Dordogneban tenyésztett Peri-

gord és ezt azért nevezhetjük fontosnak, mert Fraucziország azon részének égalja, hol ezen sertésfajta fejlődött a miénkkel homogen; mi több, az ottani táplálási viszonyok sem ütnek el felettén nagyon a mieinktől, végre mert a Perigord edzettebb sertés, azért itt könnyebben honosulna és így nálunk, a sertésenyésztés ezen jelenleg még paragon heverő irányát, a nagyobb mérvű hustertermelést, ezen fajtával szintén emelni lehetne.

Nézetünk szerint az utóbb említett fajták megkísérelendők lennének és ezen kísérleteket hazánk oly vidékein kellene végrehajtani, hol a hussertés megfelelően — azaz folyó vagy igen nedvdus alakban nyújtott légenydús táprészekben gazdag takarmányon tartható és a vidéki gazdasági egyesületek, melyek — tisztelet a kivételeknek, csupán arról gondolkodnak, hogy mit kellene tenni és ezért nem tesznek semmit, engedelmet kérünk fizetik a titkárt, ki az egyesület tevékenységét feljegyzi, — ezeknek lenne feladatuk az ilyen kísérletek végrehajtása, ezeknek kellene az ilyeneket illetőleg a gazdaközönség érdekét felébreszteni.

Ezen kissé hosszas eltérés után haladjunk ismét tovább leírásunk fonalán, térjünk a kiállított angol és Angolországból eredő tenyészsertésekre.

A sertésenyésztés Angliában a többi tenyészágakkal nem egészen egyidejűleg a múlt század végén és a jelenlegi elején indult virágzásnak, de csakis ujabban a megboldogult Albert herczeg befolyása után lőn ezen virágzás általánossá és az angol farmer felhagyván régi nagyfülű sertéseink tenyésztésével, a könnyen hizó, gyorsan fejlődő új tenyésztorzások valamelyikével kezdett foglalkozni.

Az angol tenyésztorzások régebben két — jelenleg azonban három csoportra oszlanak, és pedig:

a nagyokat „large breed“
a közép nagyságukat „middle breed“, és
a kicsiket „small breed“-nek nevezik.

A nagyok közül a bécsi kiállításon be lettek mutatva:

Angliából a lincolnshire-i.

A lincolnshire-i sertés feje nyultabb, teste hosszú kissé emelkedett háttal, de mély és elegendő dongás, a lábak erősek. A kesely bőrön nagyon gyér szőke serték nőnek. Ezen sertés nem mozgékony, puha, petyűlt szervezetű és ennél fogva a mi változékony éghajlatunkat nem állaná, de mint meggyőződünk, ott hol nálunk véle tenyészkesérletek tétettek, nem is állotta ki.

Az angolok e lincolni sertést mint zsirsertést becsülik és 800 vámfontra hizott állat épen nem tartozik a ritkaságok közé.

Szép példányok voltak a Duckering által — Nordhope-ból kiállított 15 és 17 számmal jelölt lincolnshire-i kanok, a 22-ik számú kocza, melynek hossza tarkótól farktőig mérve 160 cm. (5') volt, továbbá a 24 számmal jelölt malacok.

Most érünk a nézetünk szerint a magyar tenyész-

tőre nézve ezek között legfontosabb fajtához és ez a Berkshire-i.

Angliában három sertéstörzs van, melyek némiképp hasonlítanak egymáshoz, különösen a felületes szemlélő nem nagy különbséget lát közöttük; pedig van közöttük különbség oly annyira, hogy például kettőt közülök egy magyar tenyésztőnek sem mernénk ajánlani, ellenben a harmadiktól hazánkban sokat reménylünk.

A három sertéstörzs, melyet fentebb értettük, a Suffolk-i, az Essex-i (small breed) és a Berkshire-i. A két elsővel nem foglalkozunk b e h a t ó b b a n, ezek ott jók a hol eredetileg tenyésztve lettek, de a mint tapasztaltuk ott sem felettén rajong értők a gazda, mint export áru is napról-napra tért veszítenek. Nem így vagyunk a berkshirei sertéssel és azért szükséges, hogy ezen fajtával tüzetesebben foglalkozzunk.

A berkshirei leghelyesebben a middle breed-hez lenne számítható, feje rövid, homloka széles, állkapczái szépen teltek, fülei fent állók és mozgékonyak. A nyak rövid, igen széles és kellően borított. A törzs szép hosszúságú, dongás és igen mély, egyáltalán a test méretei a tenyésztő kívánságait kielégíthetik. De okvetlenül a legremekebb részek a vállak (lapoczkák) és a konczok vagy sódarak és különösen az utóbbi testrészeknek a koncz hajlásnál levő husossága meglepő. A végtagok rövidke erősek és egymástól távol állanak.

A jó berkshirei sertés bőre finom, de szilárd és oly annyira bő (mi azonban hizáskor teljesen kitelik), hogy egyes testhelyeken valóságos tasakokat képez, sertézete a lincolnshirei-énál sűrűbb és a tömörebb nem cserepesedő bőr, a sűrűbb serte mutatja miszerint a berkshirei a változékonyabb égaljat is inkább el fogja tűrni.

A berkshirei, mint említettem, szintén fekete sertés, de az Essex és Suffolk-i-től abban is különbözik, hogy feje hóka, lábai pedig gyakran keselyek és lapoczkái mögött többnyire egy-egy fakó folt látható.

Ezen törzs egyedei gyorsan fejlődnek, azt állítják az angolok, hogy még legelőn is jól diszlenek és másfél éves korukig biztosan 500 egész 650 vámfontnyi súlyra hizlalhatók. A koczák szaporák, tejesek és ennél fogva jól nevelnek.

A sertés-import Angliából Németországba és Ausztriába eleintén nem foglalkozott a Berkshire-ivel, a lincolnshirei, yorkshirei és suffolki sertések jobban megnyerték a tenyésztők tetszését és azért ezekkel tétettek eleintén tenyészkísérletek, melyekben csak hamar verseny fejlődött és a versenytéren inkább és inkább előtérbe jut a Berkshire, mely például a szomszédos Ausztriában és Stíriában a következőket eredményezte:

A berkshirei sertések burgonyával, lábliszttel és korpával etették s járták a tarlókat, heréseket és az erdőt és másfél éves korukban ki voltak fejlődve, ugyanis a másfél éves korban a méretek mutattak:

magasságot a marnál 71—73 cm. (2' 3"—2' 3²/₈")

hosszuságot az ormánytól a farktőig 146—150 cm. (4' 8"—4' 9") megjegyzendő, hogy a mar magassága szalag mértékkel méretett.

A koczának mindig 14 csecsbimbója van, kilencz hónapos, legfeljebb egy éves korában bátran fel lehet búgatni és 115—119 napig tartó vemhesség után előszörre 5—8 malacot — mint másodsorú fias azonban már 8—12 malacot ellik. Bebizonyította a gyakorlat azt is, hogy kellő tartás mellett két év alatt három malacozást minden néven nevezendő hátrány nélkül elbir.

Egy gazda, kinél ezen sertéseket alkalmunk volt látni, hat hétig hagyta a malacokat szopni, csakis négy hetes korukban — tehát még tej mellett — kezdte meg velök az etetést, választás után lábliszt és korpakeverékből készült kását vagyis pépet etetett velök és féleves vagyis süldő koruk elérésekor mentek az öreg disznókkal egy vályura.

Láttuk ezen gazdánál a sertések számláját s ebben különös figyelem tárgyát a mortalitás képezte, mely nagyon kedvezőnek volt mondható. Láttuk végre a levágott berkshireit és elmondhatjuk, miszerint husa gyenge porhanyó jó izü, zsirja ikrás és tiszta fehér színü.

Ennyit a tapasztalt előnyökről, de vannak hátrányok is, melyeket szintén említésre méltóknak tartunk.

A berkshirei egy tekintetben követelő és ha a gazda ezen szükségét ki nem elégítheti, jobb ha a tenyésztéshez hozzá sem fog; a követelés abban áll, hogy szellőztethető száraz, télen elegendő meleg és alommal kellően ellátott istállóban legyen.

A berkshirei a hideg deszka-ólban, vagy a félereszen és gerendákból készült elől nyílt fiadztatóban elcsenevész és elpusztul.

A legjobb Berkshire-sertés tenyésztők a lajtán-tuli tartományokban Schoenerer György lovag Rosenau u. p. Zwettl, Adametz Károly Móltern u. p. Krumbach, Báró Washington Pölz u. p. Wildon és talán, ha még el nem árverezték nyáját, Mandell Rudolf Lannach u. p. Lieboch. Egyáltalán Ausztria megmutatta a kiállításon, hogy az angol anyag tenyésztését illetőleg igen szép kísérleteket tön és az onnét kiállított 32 sertés között a berkshireiken kívül voltak Yorkshire, Suffolk és keresztezések a kettő között; volt berkshirei és japáni közötti keresztezés, volt végre lincolnshirei, melyek teljes elismerést érdemeltek.

Báró Romaszkan, kinek az állatkiállítás minden osztályában voltak állatai, a sertés kiállításon is szerepeltetett tenyésztterményeit és megmutatta, hogy Horodenkán a sertés tenyésztés sem hanyagoltatik el.

Az osztrák részletben sok szép állat mutattatott be de ezek közül szépség tekintetében előállott Gróf Salm Reifferscheid Waliczow-i tenyésztete és ezen állatokról bizonyára több gazda a kis lincolnshireiket megkedvelhette.

Gróf Salm sertései mellett még nagyon említésre méltóknak nyilváníthatjuk a Bécsben székelő alsó ausztriai

gazdasági egyesület collectiv kiállítását, melyben csakis angol tenyészsertések, ezek között Suffolk (large breed) szerepeltek, és dicséretet érdemel ezen derék egyesület, hogy szakavatott tapintattal összeállított kiállítmányaival, a törekvő osztrák kis gazdáknak ezen fajták tenyésztését illetőleg utat mutat, sőt hogy a szükséges tenyészanyag beszerzésére alkalmat nyújtott.

De még adósai vagyunk a tisztelt olvasónak a berkshirei sertések angol és a többi tenyészsertések német kiállításainak névsorával:

Az eredeti Berkshire minden esetre kitűnt és biztosan elmondhatjuk, hogy a britt szigeteken sem igen találkozik sok szebb állat, mint a Swanwick Russel által a Cirencester-i gazdasági iskola bérgazdaságából kiállított 3-as számú két éves „Lord Liverpool” nevű kan, mely (nem az ormánytól hanem) a tarkótól, mérve 150 cm. (4' 9") hosszúságú volt, a marnál 81 cm. (2' 7") a méret — szalaggal a csülök szélétől a mar közepéig mérvén. Gyönyörűek voltak még a 7. s 8. számú öt hónapos malaczkok.

Németország 59 darab sertést állított ki, de csupán angol eredetű tenyészetekkel szerepelt.

Berkshireit állított ki az eldenai porosz gazdasági akadémia, de ezek a Russel-féle sertések mögött álltak jóval.

Szintén a fentebbi fajtát mutatta be Schön A. M. Bresauból u. p. Linderóde Brandenburg és ezen tenyészet már méltán ajánlható tenyészanyag beszerzésre, ez már követője a Russel-féle nyájnak és ebben a 79-ik számú kan nem messze áll a fent említett „nemes lordtól”.

Állított ki báró Magnus által Windsor, de ezt azon tenyésztők, kik foglalkoztak ezen tenyészettel, nem felelték dicsérték.

A bécsi sertéskiállításról szóló jegyzeteknek az utóbbi kikezdés képezne tulajdonképpeni befejezését, de mielőtt letennénk a tollat, talán megfogja a tisztelt olvasó engedni, hogy még egy kis kötelezettségnek megfelelően, csakis ennek teljesítésével fejezzük be mondandóinkat.

Beszéltünk fentebb zsir és hussertésekről és az mondott: Magyarországon azon vidékeken, melyek „alföld” néven neveztetnek, továbbá olyan helyeken hova a debreczeni hentések által „Bereczky”-félének nevezett sertés ajánlatott, ott a gazdának a zsirsertés-tenyésztésénél az ott létező viszonyok folytán meg kell maradni, de ezzel nem lön az kizárva, hogy hazánk más vidékein más tenyészirány ne követhessék, sőt egyenesen reá merünk utalni, hogy követnünk kell, csak az a kérdés, mely irány lessz hasznos, melyik lesz az, melynél sikerre biztosan számíthatunk, továbbá, mely nagy töké befektetést nem követel.

Az utóbbi pár szó nagyon is kifejezi, hogy a hazai kondor sertésen kívül — ha más fajtát ohajtánánk tenyészteni, ezen fajta eredeti vérének nagyobb mérvű importálását és beltenyésztésileg való kezelését nem érhetjük, mert ez csakugyan nagy töké befektetést követelne, és így ez a már említett passussal kizárható. Tehát ke-

résztezzünk, új fajta létesítését czélozván és lesz ennek biztos eredménye? Hogy ez vagy amaz a keresztezés biztosan kitűnő eredményű lesz, azt csakis nem szakember állíthatja határozottsággal, a szakember véleményét azon két szóval, mint bevezetéssel fogja megkezdeni, „azt hiszem” és azért, mert minden arrogancia nélkül szakembereknek tarthatjuk magunkat, véleményt mondhatunk és ez következően hangzik:

Azt bizony ajánlhatjuk, hogy a hazai fajtákat, a mangaliczát, valamint a szalontait egy vérben tovább kell tenyészteni, hogy a tiszta vér a tenyésztők rendelkezésére álljon, és azt hisszük, hogy ezen felül még kereszteznünk is hasznos leend. Nézzük meg fekete mangaliczánkat, néhány küllem-hiányon kívül kiválóan jó sertésnek fogja azt nyilvánítani mindenki, és a gondolkodó tenyésztő ezen törzs fölötti elmékedéseit bizonyára csakis azon epithetonnal kísérné, mennyivel többet érne ha hosszabb lenne a hizlalandó darab, ha ez két oly súlyú sódarakat adna, és bizony hisszük, hogy haszon egyének előállítására félvérben — berkshireivel való keresztezés úján nagyon előnyösen lennének tenyészthetők, és a fekete mangaliczák, anélkül azonban hogy ezen keresztezés által az eredeti mangalicza vér alteraltnék, megfelelő alanyt képezhetnének.

A fentebbi tenyésztés azonban először nagyon kétes eredményű, másodsor mulandó, ezáltal például Kőbánya telepei gazdagíthatók, de maradandó tenyésztermény nem eredményeztetik; pedig ilyen is kellene. Különösen a kisebb gazdának a felföldön, a Dunántul-i vidékeken, a kis magyar medenczében, továbbá hazánk keleti részén — az erdélyi megyék alkalmasabb részletein kellene oly sertés, mely az igényeket a kondor sertésnél jobban kielégíthetné és mely nem csupán a hizlalhatás céljából, mint az imént említett keresztezés terményei, hanem tovább tenyésztés végett is tartathatnának.

A fentebbre is figyeltünk és ennek eléréséről szintén gondolkodván, speculációnk resultátuma mintegy a következő:

Minden tenyésztőnek azon törekvésének kell lennie, hogy tenyészetének tulajdonait megszilárdítsa, hogy állataiban conformitást létesítvén ezt átörökíthetővé tegye, mert csakis akkor kezdhet tenyészállat eladást, mi a jövedelmet leginkább emeli.

A tenyésztőnek tehát törekedni kell, hogy „a fajta alakítás” a keresztezés végcélját képezze. Lehető-e az a berkshirei és a mangalicza között? Cél lehet, hogy eredményes lesz-e azt nem tudjuk, az angol vérrrel eddig tett keresztezési kísérletek pedig ezen hitet nem igen támoogatják.

De van egy másik fajta hazánkban, melyről hisszük hogy a véle való keresztezés eredményes lesz, ez és a berkshirei együtt adhatnának egy közép fajtát, mely a fent elsorolt helyeken az igényeknek megfelelne, és mert (a nagy fülű félvér) a szalontai közelebb áll a nagy fülű vérrészletnek szintén birtokában levő említett tenyész-

fajtákhoz, mert a szalontai husszegényebb hátulja, a górombább husrostja, a lassabb fejlődése, a berkshirei befolyása által kiegyenlítettnek, hiszszük, hogy a kettő közötti vérkeverés sikerülne és ezen tenyészterményekkel sertés-tenyésztésünk káros hézagát teljesen kitöltethetnénk.

Ajánljuk tehát ezen keresztezés megkísérelését és reméljük, hogy a keresztezés sikeres leend, de azt is ajánljuk, miszerint kicsi beneszközöltessék a kísérlet, oly mérvben, hogy annak csekély költségeit hazánk bármely törekvő egyese vagy gazdasági egyesülete minden káros utóhatás nélkül elbírja.

(Folytatása következik.)

EGYVELEG.

* Az erdélyi gazdasági egyesület 1874 évi decemberhó 7-én d. e. 10 órakor igazgató választmányi ülést tart a titkári szálláson (sétatérutca 13. sz.) mely ülésre a n. t. tagtársak ezennel tiszteletteljesen meghívtnak.

* Felhívás a pomologia kedvelőihez. Folyó évi decemberhó 6-án azaz vasárnap d. u. 4 órakor gyümölcs-izelés fog tartatni a titkári szálláson (sétatérutca 13. sz.) melyre a kertészeti szakosztály t. tagjai s egyáltalában a gyümölcsészet barátai ezennel meghívtnak. Egyszersmint felkértnek mindazok, kik izelés- és determináció czéljából gyümölcsöt szándékoznak beküldeni, sziveskedjenek azt szakosztályi elnök Nagy Ferencz urhoz eljuttatni, még pedig legkésőbb mindenkor esütörtök délig. A beérkezett gyümölcsök a gyakorlat és elmélet segédforrásainak segélyével előlegesen megbiráltatván, szakértői vélemény kíséretében vasárnaponként a mondott időben összegyűlt tagoknak be fog mutattatni. Midőn egyrészt a buzgó elnök urnak szives fáradozásáért előre is őszinte köszönetet mondanánk, másrészt bizton reméljük, hogy ezen czélszerű, mondhatni nélkülözhetetlen intézkedés, a közhasznú működést tetemesen megkönnyíteni és biztosabb alapra fektetni lesz hivatva.*)

— Községi erdők. Somogy megye közönsége a községi erdők fenntartása iránt szabályrendeletet alkotott, melyből főként az emelendő ki, hogy minden erdővel bíró község köteles egy év tartama alatt erdei kezelésére szakértő által üzemtervet készíteni és azt a megyének bemutatni. Csak ezen helyben hagyott üzemterv szerint lesz az erdő kihasználható. — Az erdők felügyeletét egy erdőbizottmány viszi, mely a megye választmányi tagjai sorából választatik. (F. é.)

— Az országos gazdasági egyesület lótenyésztési szakosztályának Lónyai Gábor elnöklete alatt nov. 10-én tartott üléséből: elnök indítványa folytán elhatározta a szakosztály felkérni az igazg. választmányt, hogy tekintve a Nemzeti Lovarda czélját, mely szintén a hazai lótenyésztés emelésére törekszik, méltóztatnék oda hatni, miszerint a Nemzeti Lovarda és orsz. gazdasági egyesület között oly kölcsönös kapcsolat jöjjön létre, melynélfogva e két rokon

társulat egymással érintkezve, a hazai lótenyésztés érdekében minél összhangzatosabban működést fejthetne ki. A tanácskozás fő tárgyát az a feletti eszmecsere képezte: vajjon kívánatosnak tartja-e a szakosztály nálunk is életbe léptetni a lovak orsz. törzskönyvezését, és ha igen, minő irányt kövessünk e tekintetben. A szakosztály e kérdés első részére határozottan kimondá, hogy az országos törzskönyvezést a lovakra is kívánatos kiterjeszteni. Az országos lóállomány törzskönyvezésének szervezését illetőleg a szakosztály kénytelen elismerni, hogy a mi lótenyésztésünk jelenleg még nincsen azon stadiumban, miszerint lófajaink szorosan törzskönyv szerint osztályozhatók volnának. Mindazonáltal a beosztás alapjául a következő nyolcz kategóriát hozza javaslatba, u. m. 1) Telivér angol. 2) Telivér arabs. 3) Nehéz munkás. 4) Könnyű munkás. 5) Nehezebb hintós (carossier.) 6) Könnyű hintós (vadász.) 7) Általános nyerges vagy hadi ló. 8) Hegyi ló. E kategóriákba az országban található bármely ló besorolható. (F. é.)

A magyar akadémia hallgatóinak ez évi létszáma 146. Ezek között született Magyarországon 106, Erdélyben 4, Slavóniában 1, Alsó-Austriában 5, Morvaországban 6, Galiciában 3, Bukovinában 4, Sziléziában 4, Staiheronban 3, Csehországban 2, Triesztben 2, Olaszországban 2, Krajnában 1, Tirolban 1, Rudolstadtban 1, Oroszországban 1. A magyar előadásokat hallgatja 68, a német előadásokat 67, magyar és németeket 11, (Gy. m.)

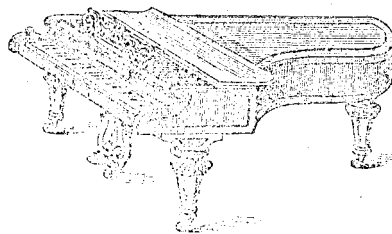
Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Főmunkatárs: Vörös Sándor.

Hirdetések.

ZONGORÁK ÉS PIANINOK.

Mindennemű zongorák kicseréltetnek.
Játszott zongorák 80—250 forintig

Zongora
nagy raktár

Triska Ferencz

Kijavító
intézet

Kolozsvárt.

a távirtdai hivatallal szemben

Árjegyzékek bérmentve.

Zongora hangolás bármily távol
vidéken is olcsó áron elvállaltatik.

(21)

(24—26)

*) Tisztelettel kérjük helybeli lapásainkat e néhány sor szíves átvételére. Szerk.

Jelzalog-kölcsönöket

a birodalom bármely részében, telegkönyvezett földbirtokra — daczára a jelenlegi zilált pénzvisszonyoknak — 1000 frttól a legmagasabb összegig, 5% és 6% kamat mellett törlesztésre gyorsan eszközöl.

A hat. eng. általános

Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda

Kolozsvártt, „Ovár, bástya-utca 6. sz. (Ertekezhetni posta útján, vagy személyesen, naponta d. u. 1-től 4-ig.) 49-52

TARTALOM: Levelek a londonibor-kiállításról (folytatás). — Gazdasági szemle a bécsi közkiállitáson. (folytatás.) — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaczi árak.

„VICTORIA“ biztosító társaság Kolozsvártt.

FELMIVÁS

(3)

(24—26)

takarmány és gabona készletek tüzelni biztosítására.

A naponként ijesztő mérvben előforduló tűzkárok, melyek gyakran egész községeket hamvasztanak el, alkalmat nyújtanak most különösen az aratás idején és multával a t. gazda közönség figyelmét a „Victoria“ irányozni, mely tűzkár ellen biztosítást nyújt minden nemű: takarmány neműekre, szalmás és szemes gabonákra, ugy fedél alatt mint szabadban, (ez utóbbiaknál a biztosítás érvénye elcséplés után a magra is kiterjed, mihelyt annak hová rakása előre bejelentetett:) továbbá: cséplő gépekre, helyt vagy uton, gazdasági és lak épületekre, marhákra, kint és bent, gyárakra, készletekre, gazdasági eszközökre stb.

A biztosítás érvénye kiterjed ugy a magán a biztosított tárgyon kiütött, mint szomszédtól átharapózott tűz általi károsodásra, végre a villámcsapás által előidézett tüzesetre is. A mentés vagy kihurczolkodás által előidézett károk szintén megtérítetnek.

A díjak a lehető olcsóra szabvák s nagyobb biztosító feleknél külön kedvezmények is nyújtanak.

Az előforduló károk köztudomás szerint azonnal rendeztetnek és fizettetnek.

A „Victoria“ évek óta Erdélyben a legtöbb kárt fizeti s ily czímen már eddig is több mint

Négy millió

fontot juttatott vissza a közönség kezébe.

A szükséges nyomtatványok, feltételek, díjazások stb. betekintethők a vidéki ügynökségeknél, ugy helyben a központon is.

Kolozsvártt, 1874 nyarán.

A „Victoria“ biztosító társaság vezérügynöksége.

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A heti vásár		Egy osztrák mérő 2 nagy véka					Egy mázsa		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	zab	török-buza	széna	szalma	tüzifa	marha hus
ÁRA ERDÉLYI VÁROK B A N										
Kolozsvár	decz. 2	460—580	260—280	280—300	156—160	280—300	160	85	1100	20
Nagy-Várad	novem. 24	380—400	350—370	260—340	160—190	260—320	200	100	800	24
Maros-Vásárhely	novem. 26	374—420	284—316	246—286	128—135	—	180—200	76—80	1200	16
Károly-Fehérvár	novem. 28	425—450	358—375	285—293	145—158	—	165—175	95—110	1100	20
Nagy-Szeben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó	julius. 31	451—554	414	293—313	161—168	367	—	—	—	20
Besztercze	novem. 24	400—440	360	320	150	—	160—200	95—150	600	14
Nagy-Enyed	novem. 26	440—460	370—400	275—330	140—150	—	280—290	35—45	800	18
Szamosujvár	novem. 30	390—450	320—360	290—300	130—140	—	200	50	1400	16
Deés	novem. 24	420—440	340—380	300—320	140—140	—	140—150	50—80	800	15
Torda	novem. 28	400	280	260—280	170	280	160	80	1100	18

Erdélyi földterhermentesítési kötvény 74 frt 75 kr. Ezüst érkelet 105.25

Bécsi marhavásár: Felhajtott 3160 darab hizó ökör. A forgalom gyenge; árak, magyar 29—32 $\frac{3}{4}$ frt. német hizó ökör 29—33 a vágósúly mázsája.

Nyomatott K. Papp Miklósnál Kolozsvártt